

DJECA BOLOGNE

Prva godina studiranja prema novim, bolonjskim, standardima je iza nas, te je vrijeme da iznesemo dojmove iz protekle akademske godine. Imali smo povlasticu upisati studij upravo u akademskoj godini kada se Bolonjski proces počeo provoditi na našem Fakultetu, pa nas to, vjerujem, čini „djecom Bolonje“.

Objektivno gledajući, prva godina primjene novog sustava prošla je uspješno ako uzmemo u obzir da se radi o procesu koji donosi mnoge promjene i koji nas je, usudim se reći, dočekaio relativno nespremljene.

O novinama koje je donio Bolonjski proces zasad je bespredmetno raspravljati u smislu njihova pozitivnog ili negativnog utjecaja na kvalitetu studiranja, to će vrijeme pokazati. Na nama je da prenesemo naša iskustva o problemima s kojima smo se sretali, te time pokušamo pomoći novim naraštajima da što bezbolnije prođu privikavanje na novi sustav. Zato je najbolje spomenuti promjene vezane za nastavu i ispite jer to je ono što najviše zanima

studente prve godine. Ponajprije, to je izostanak proljetnih izvanrednih rokova, što uvelike otežava situaciju te iziskuje dodatne napore kako bi se što više ispita položilo u zimskom roku - primjerice ako ne uspijete položiti kemiju ili fiziku u zimskom roku, naći ćete se u vrlo teškome položaju sa četiri velika ispita i samo dva roka na raspolaganju da ih položite.

To se prošle godine pokazalo kao veliki problem zato što su svi kolegiji bili uvjet za upis sljedeće godine. Na sreću, od ove godine više nije tako.

Dodatna novina je uvođenje pismenih ispita iz fizike i biologije što traži drukčiji pristup pripremanju spomenutih ispita, još kad tome dodamo nedostatak prijašnjih iskustava (u smislu pitanja koja se pojavljuju na pismenom) ne smijemo ih olako shvatiti. Štoviše, za biologiju je od ove godine uveden parcijalni ispit kojem se pristupa na kraju prvog semestra. Iako Bolonjski proces podrazumijeva manje nastavne skupine, veću suradnju profesora i studena-

REFORMA VISOKOG ŠKOLSTVA

Povijest Bolonjskog procesa nije dugačka, ali je veoma dinamična. Prvi je put zamisao o potrebi stvaranja europskoga prostora visoke naobrazbe izražena u Povelji europskih sveučilišta (Magna charta universitatum) koju su 1988. godine u Bologni potpisali rektori mnogih europskih sveučilišta, među kojima i tadašnji rektor Sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Vladimir Stipetić. Tijekom idućih 10 godina europsko visoko školstvo iznjedrilo je još nekoliko važnih dokumenata: Erfurtsku deklaraciju o autonomiji sveučilišta (1996.), Sveučilišnu povelju za održivi razvoj u Ženevi (1994.) itd.

Dokument od kojeg je počela obnova visokoškolskog sustava je tzv. Sorbonska deklaracija (1998.). Njegov puni naslov je Zajednička deklaracija o usklađivanju gradnje europskog sustava visoke naobrazbe. Potpisali su ga tadašnji ministri naobrazbe Francuske, Italije, Ujedinjenog Kraljevstva i Njemačke. Slijedila je Zajednička deklaracija europskih ministara naobrazbe okupljenih u Bologni, naslovljena Europski prostor visoke naobrazbe koju se popularno naziva Bolonjska deklaracija. Deklaracija je istaknula potrebu za osnaživanjem intelektualne, kulturne, društvene, znanstvene i tehnološke dimenzije europskog društva, to jest za stvaranjem Europe znanja. Nastajanje globalnog tržišta visokog školstva posljednjih godina prošlog stoljeća potaknulo je međunarodnu konkurentnost, pa i spoznaju o potrebi jačanja položaja europskog visokog školstva. S **Bolonjskom deklaracijom** ministara zemalja EU od lipnja 1999. godine počeo je proces stvaranja Europskog visokoobrazovanog područja, sa svrhom da postane u potpunosti djelatno do 2010. godine. Istaknula je potrebu da europsko visoko

školstvo bude konkurentnije, osobito u odnosu prema sjevernoameričkom. Bolonjsku je deklaraciju potpisalo 29 zemalja. Potpisavši je, te zemlje su se složile da u razdoblju od 1999. do 2010., provedu konkretne mjere radi stvaranja jedinstvenog europskog visokoškolskog prostora, i to:

1. Prihvatanje sustava lako prepoznatljivih i usporedivih stupnjeva te uvođenje dodatka diplomu u svrhu promicanja zaposlenosti Europljana i konkurentnosti europskog sustava visoke naobrazbe na međunarodnoj razini.
2. Prihvatanje sustava naobrazbe koji se temelji na dvama ciklusima: preddiplomskom i diplomskom. Drugi ciklus, tj. diplomski studij može upisati student koji završi prvi ciklus. Prvi ciklus mora trajati najmanje tri godine. Stupanj, tj. naobrazba stečena završetkom prijediplomskog studija mora biti takva da se njome može zaposliti na europskom tržištu rada. Drugim se ciklusom stječe stupanj magistra/doktora, kao što je to u mnogim europskim zemljama,
3. Uvođenje bodovnog sustava ECTS (European Credit Transfer System – Europski sustav prijenosa bodova) koji predstavlja prikladno sredstvo za ostvarenje zamisli o studentskoj pokretljivosti (mobilnosti). Student može skupljati bodove i izvan sustava visoke naobrazbe: primjerice, u sustavu cjeloživotnog obrazovanja,
4. Promicanje mobilnosti u kojoj će se studenti moći uključivati u nastavu i obuku te se moći koristiti svim pogodnostima predviđenim za studente na sveučilištima u drugim zemljama; istodobno će se nastavnicima i administrativnom osoblju priznavati vrijeme provedeno na istraživanju i u nastavi u drugim europskim zemljama,
5. Promicanje europske suradnje u brizi za kvalitetu, a radi stvaranja usporedivih kriterija i metodologija

ta, to se zbog velikih upisnih kvota i zbog manjka prostora i nastavnog kadra nije uspjelo ostvariti.

Tako se, na primjer, na kolegiju Socijalna medicina 130 studenata gužvalo u učionici za 90-ak studenata. U takvim uvjetima rada nije ni realno očekivati veliku angažiranost i zainteresiranost studenata. Dakle, što se tiče izvođenja nastave ništa se nije promijenilo. Predavanja, a i seminari, se i dalje svode na puko objašnjavanje profesora i ležerno spavanje studenata.

Treba spomenuti i novouvedene predmete kao što su: Prva pomoć (obvezatni predmet), Problemi planiranja obitelji (izborni predmet) te Liječnici i njihovi suradnici (izborni predmet), vjerujem da vam ti predmeti ne zvuče teško i komplicirano, možda i nisu, ali ćete svejedno morati uložiti vremena i truda da ih položite. Naime, svi ti novi kolegiji povećavaju satnicu i opterećenost studenata što je također suprotno onome što nam je novi proces trebao donijeti.

Također smatramo da je potrebno uvesti veći broj izbornih predmeta kako bi se studentima dala mogućnost izbora. Jer smiješno je da studenti mogu birati između 4 ponuđena kolegija a potrebno je izabrati 3. Prošla godina je ipak donijela nešto što je izazvalo zadovoljstvo među studentima, to su bila neobvezna predavanja. No budući

da se taj potez nije pokazao naj(s)potrebnijim (uz malobrojne iznimke, mentalitet je takav da se ide samo tamo gdje se mora), od sljedeće su godine predavanja ponovno obvezna.

Ove godine se također ima namjera promijeniti sustav bodovanja kolegija, tj. ECTS bodovi koji se dodjeljuju pojedinom predmetu. Tako su studenti druge godine pristali ispuniti anonimne ankete čija je svrha iz prvog lica shvatiti kolika je opterećenost studenata pojedinim predmetom i tako pravedno dodijeliti ECTS bodove.

Spomenute promjene, uz one koje se redovito javljaju u nastavnom programu kao rezultat napretka u našoj struci, prvu godinu studija dodatno otežavaju ali ne toliko da je čine nesavladivom. Savjetujemo brucovima da iskoriste svaku mogućnost konzultacija s kolegama koji su uspješno savladali prvu godinu prema Bolonji, mogućnost koju mi nažalost nismo imali.

**Vidaković Antun
Vuković Matko
Žaja Tamara**

osiguranja i provjere kvalitete svakog visokoškolskog sustava,

6. Promicanje tzv. europske dimenzije u visokom školstvu, osobito u programima studija, suradnji među visokoškolskim ustanovama, mobilnosti te integriranim studijskim programima.

Predanost provedbi načela Bolonjske deklaracije vidljiva je i iz toga što su ministri za visoku naobrazbu europskih zemalja odredili posebno tijelo, sastavljeno od svojih bliskih suradnika, da prati napredak u provedbi Bolonjskog procesa u svim zemljama potpisnicama te da izvješćuje ministarske konferencije o općem stanju, i o stanju u svakoj pojedinoj zemlji. To je Bologna Follow-up Group. Istodobno, u zemljama potpisnicama neprestance se održavaju tzv. Bolonjski seminari na kojima se tematski obrađuju pojedini oblici i elementi Bolonjskog procesa. Poslije same Bolonjske deklaracije još su dva važna dokumenta definirala mjere koje treba provesti do 2010. godine u cilju zaživljavanja Europskog prostora visoke naobrazbe. To su Praško priopćenje (Prague Communiqué) iz 2001. i Berlinsko priopćenje (Berlin Communiqué) iz 2003. godine. Riječ je o službenim priopćenjima ministara zemalja potpisnica s njihovih službenih sastanaka koji se održavaju svake dvije godine, koja i preporučuju i obvezuju.

Reforma visokog školstva ne temelju Bolonjske deklaracije je idejno izvrsna, no kako će stvari funkcionirati u stvarnosti, pokazat će vrijeme. Svjesni smo da takva promjena zahtijeva mnogo rada, truda i vremena kako bi se riješili svi mogući i novonastali problemi. Tome u prilog ide i izjava ministra Primorca da je proces reforme pokrenut, a da će se dalje velik broj problema i prilagodbi rješavati „u hodu“. Uvođenjem „Bolonje“ na Zagrebačkom

sveučilištu nastali su mnogobrojni problemi. Pretvorba odslušanog i položenog u ECTS bodove, nedostatak predavaonica na mnogim fakultetima zbog povećanog broja studenata, nepoznavanje uvjeta za upis sljedećih godina studija samo su neki od problema koje je „Bologna“ donijela. Velik broj studenata pozdravlja reformu, no isto tako velik broj studenata ima mnoge primjedbe na uvođenje reforme visokog školstva. Nikome nije jasno zašto pilot projekt nije prethodio konačnoj odluci o uvođenju, a bilo je kvalitetnih pilot projekata. Zašto su na nekim fakultetima prelaznoj generaciji omogućili bezuvjetne upise, prijenos jednog ili više ispita u sljedeću godinu, a na nekim fakultetima, studenti koji nisu položili potrebne uvjete za upis sljedeće godine izgubili su i po 2 godine. Zašto su prema „Bologni“ na nekim fakultetima obvezatna predavanja, a na drugim nisu? Svjesni smo da je i zbog vrlo brzog proširenja EU-a potrebno provesti takvu reformu kako bi osim valute, dijela gospodarstva i visoko školstvo postalo uniformno, no nije mi jasno ako se u Hrvatskoj može dogoditi da od dva studija stomatologije jedan ima prilagođen program „Bolonji“ u trajanju od 5 godina, a drugi od 6 godina. Ako takve nesuglasice, kojih ima i na drugim fakultetima osim Stomatološkog, tako jednostavno nastaju u državi koja ima nešto više od 4 mil. stanovnika, onda se pitam koliko će vremena trebati da cijela Europa uskladi visoko obrazovni sustav. Nadam se da će nakon što prođe jedna generacija „Bolonjaca“ stvari biti ipak puno kvalitetnije i funkcionalnije. Sve u svemu pozdravljam Bolonju i volio bih da se dogodila u neko drugo vrijeme, ali ako je već tu onda, iskreno, ne bih želio da završi kao tzv. „Šušarov sistem“.

Marko Blagović